

C-411/20. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2020. szeptember 2.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Finanzgericht Bremen (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. augusztus 20.

Felperes:

S

Alperes:

Familienkasse Niedersachsen-Bremen der Bundesagentur für Arbeit

Az alapeljárás tárgya:

A személyek szabad mozgása – Szociális biztonság – 2004/38/EK irányelv – 883/2004 rendelet – Családi ellátások – Gyermeknevelési támogatás – Belföldi jövedelem igazolása – Egyenlő bánásmód

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, EUMSZ 267. cikk

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

Úgy kell-e értelmezni a 2004/38/EK irányelv 24. cikkét és a 883/2004/EK rendelet 4. cikkét, hogy azokkal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében valamely másik tagállam olyan állampolgára, aki belföldön lakóhelyet vagy szokásos tartózkodási helyet létesít, és nem igazolja, hogy mezőgazdasági és erdőgazdálkodási tevékenységből, iparüzési tevékenységből, vállalkozói tevékenységből vagy munkaviszonyból származó belföldi

jövedelemmel rendelkezik, a lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye létesítésétől számított első három hónapban nem jogosult a 883/2004/EK rendelet 1. cikkének z) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikke (1) bekezdésének j) pontja szerinti családi ellátásokra, miközben az érintett tagállam azonos helyzetben lévő állampolgára a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási tevékenységből, iparüzési tevékenységből, vállalkozói tevékenységből vagy munkaviszonyból származó belföldi jövedelem igazolása nélkül jogosult a 883/2004/EK rendelet 1. cikkének z) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikke (1) bekezdésének j) pontja szerinti családi ellátásokra?

A hivatkozott uniós jogi rendelkezések

Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: 2004/38 irányelv), különösen a 24. cikk

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, különösen az 1., 3. és 4. cikk

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Einkommensteuergesetz (a jövedelemadóról szóló törvény, EStG), különösen a 31. §, a 62. § (1) és (1a) bekezdése

Sozialgesetzbuch (a szociális biztonságról szóló törvénykönyv, SGB) Második könyv (II.), 11. §

A tényállás és az eljárás rövid bemutatása

- 1 A felperes három gyermek édesanyja, akik 2003 és 2010 között születtek. A felperes gyermekeinek apja a felperes férje, V. A felperes, V. és a három gyermek bolgár állampolgár.
- 2 2019 októberének végén a felperes gyermeknevelési támogatás iránti kérelmet nyújtott be az alpereshez. A felperes lakcímeként egy bremerhaveni (Németország) címet jelölt meg, és ezzel kapcsolatban egy lakásbérleti szerződést nyújtott be. Az eljárás további részében benyújtott, lakcímbeljelentésről szóló igazolások és háztartási igazolások alapján a felperes, a férje és a három gyermekük Bulgáriából történő átköltözésének napja 2019. augusztus 19., a bérelt lakásba történő beköltözés napja pedig szintén 2019. augusztus 19. volt. A fent említett dokumentumok és további benyújtott dokumentumok átfogó értékelése

alapján az alperes arra a meggyőződésre jutott, hogy a felperes és három gyermeke 2019. augusztus 19. óta az EStG 62. §-a értelmében belföldön lakóhellyel rendelkezik. Az alperes az EStG 62. §-a (1) bekezdése második mondatának, valamint 63. §-a (1) bekezdése harmadik mondatának megfelelően – a részükre kiosztott azonosító számok alapján – azonosítani is tudta a felperest, a férjét és a három gyermeküket.

- 3 A közigazgatási eljárásban a felperes azt közölte, hogy 2019. augusztus 19-től 2019. november 4-ig álláskereső volt, 2019. november 5-től pedig a bremerhaveni Z-Service-nél heti 20 órás rendszeres munkaidőben munkavállalóként keresőtevékenységet végez. A felperes benyújtotta az ugyanezen vállalkozás által kiállított munkáltatói igazolást, amely szerint férjét, V.-t 2019. november 5. óta megszakítás nélkül, rendszeresen heti 20 órában e vállalkozásnál foglalkoztatják.
- 4 Az alperes a 2019. december 27-i határozatával elutasította a gyermeknevelési támogatásnak a három gyermekre tekintettel, 2019. augusztusától történő megállapítását. E határozat ellen a felperes 2020. január 20-án panaszt nyújtott be az alpereshez. Indokolásként a felperes kifejtette, hogy őt és családját megilleti a szabad mozgás joga. A felperes férje a 2019. november 5-től 2019. december 12-ig terjedő időszakban munkát végzett. A munkavállalói jogállás ennél fogva teljesül. Maga a felperes 2020. január 17-től talált munkát.
- 5 Az alperes a 2020. április 6-i határozatával a felperes panaszát mint megalapozatlant elutasította.
- 6 Az alperes lényegében a következőképpen indokolta határozatait: Az EStG 62. §-ának (1a) bekezdése értelmében az Európai Unió és az Európai Gazdasági Térség Németországban lakóhellyel és a szabad mozgás jogával rendelkező állampolgárai a németországi lakóhelyük vagy szokásos tartózkodási helyük létesítését követő első három hónapban csak akkor jogosultak gyermeknevelési támogatásra, ha folyamatosan mezőgazdasági és erdőgazdálkodási tevékenységből, iparüzési tevékenységből, vállalkozói tevékenységből vagy munkaviszonyból származó belföldi jövedelemre tesznek szert. A jelen esetben a németországi lakóhely létesítését követő első három hónapban nem áll fenn gyermeknevelési támogatásra való jogosultság, mivel az első három hónapban semmilyen belföldi jövedelemre nem tettek szert. A felperes semmilyen keresőtevékenységet nem folytat, és a gyermekek apját, V.-t a 2019. november 5. és 2019. december 12. közötti időszakban csekély mértékben foglalkoztatták.
- 7 A felperes 2020. május 10-én keresetet nyújtott be a panasz alapján hozott, 2020. április 6-i határozattal szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz. Keresetének alátámasztása céljából arra hivatkozik, hogy fennáll a gyermeknevelési támogatásra való jogosultsága, mivel férje, V. ténylegesen dolgozik.
- 8 A felperes lényegében azt kéri, hogy az eljáró bíróság – a 2019. december 27-i határozatnak a panasz alapján hozott 2020. április 6-i határozat szerinti változatának megsemmisítésével – kötelezze az alperest, hogy a felperes

gyermekre, S.-re, N.-re és A.-ra tekintettel a 2019 augusztusa és 2019 októbere közötti hónapokra nyújtson gyermeknevelési támogatást a felperes részére.

9 Az alperes a kereset elutasítását kéri.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid bemutatása

- 10 A német gyermeknevelési támogatást a szülői jövedelemtől függetlenül és a személyes szükségletek bármiféle egyéni és diszkrecionális mérlegelésétől függetlenül nyújtják a jogosultak részére. E támogatást nem a kedvezményezettek járulékaiból, hanem adókból finanszírozzák. Az EStG 31. §-a szerint a gyermeknevelési támogatás kettős funkcióval bír. Az EStG 31. §-a első mondatának megfelelően e támogatás a gyermek – a gondozással, neveléssel és képzéssel kapcsolatos szükségleteket magában foglaló – létminimumának alkotmányosan megkövetelt adómentességét szolgálja, amennyiben pedig a gyermeknevelési támogatás nem ehhez szükséges, az az EStG 31. §-a (2) bekezdésének megfelelően a család szociális támogatását szolgálja.
- 11 A családi költségvetéshez való, a gyermekek eltartásából eredő kiadások csökkentését célzó állami hozzájárulásként a német gyermeknevelési támogatás olyan pénzbeli ellátásnak minősül, amelynek célja a családi kiadások fedezése. E támogatás a 883/2004 rendelet 1. cikkének z) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikke (1) bekezdésének j) pontja szerinti családi ellátások körébe tartozó szociális biztonsági ellátás.
- 12 2019 júliusában az EStG 62. §-ába beillesztették az (1a) bekezdést. E rendelkezés először a 2019. július 31. után kezdődő időszakokra vonatkozó gyermeknevelési támogatások megállapítására alkalmazandó. Az EStG 62. §-a (1a) bekezdésének első mondata többek között előírja, hogy más tagállam állampolgára a belföldi lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye létesítésétől számított első három hónapban nem jogosult gyermeknevelési támogatásra. Az EStG 62. §-a (1a) bekezdésének második mondata értelmében nem ez a helyzet, ha e személy igazolja, hogy mezőgazdasági és erdőgazdálkodási tevékenységből, iparüzési tevékenységből, vállalkozói tevékenységből vagy munkaviszonyból származó belföldi jövedelemre tesz szert, azaz kereső tevékenységet folytat.
- 13 A felperes nem igazolta, hogy a vita tárgyát képező, 2019 augusztusa és 2019 októbere közötti hónapokban kereső tevékenységet folytatott. Mivel a felperes bolgár állampolgárként más tagállam állampolgára, és miután a férjével és három gyermekével együtt Bulgáriából költözött át, 2019. augusztus 19-én belföldön lakóhelyet létesített, az EStG 62. §-a (1a) bekezdésének első mondata értelmében a belföldi lakóhelye létesítésétől számított első három hónapra, tehát a vita tárgyát képező, 2019 augusztusa és 2019 októbere közötti hónapokra ki zárt a német gyermeknevelési támogatásra való jogosultsága.
- 14 Ezzel szemben a Németországi Szövetségi Köztársaság azon saját állampolgárainak gyermeknevelési támogatásra való jogosultsága, akik valamely

más tagállamban való tartózkodást követően belföldön lakóhelyet vagy szokásos tartózkodási helyet létesítenek, nincs ahhoz a feltételhez kötve, hogy kereső tevékenységet folytassanak.

- 15 A német jogalkotó úgy ítélte meg, hogy ez az eltérő bánásmód összeegyeztethető az uniós joggal, mivel egyrészt a gyermeknevelési támogatás nem kívánt ösztönző hatással járhat a más tagállamokból történő átköltözés tekintetében, másrészt pedig el kell kerülni a németországi szociális biztonsági rendszer indokolatlan terhelését. Más tagállamok kereső tevékenységet nem folytató állampolgárai esetében a gyermeknevelési támogatás olyan hatást fejt ki, mint egy szociális ellátás, és szociális rászorultság esetén jövedelemként csökkenti a rászorultságot (lásd az SGB II. 11. §-ának (1) bekezdését). Ennélfogva a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése alkalmazandó, amely – az egyenlő bánásmódnak a 2004/38 irányelv 24. cikkének (1) bekezdésében előírt követelményétől eltérve – a tartózkodás első három hónapjára a szociális segítségnyújtási ellátásra való jogosultság kizárásáról rendelkezik.
- 16 A szövetségi kormány 2019. március 25-i törvénytervezete nem foglalkozik kifejezetten azzal a kérdéssel, hogy a 883/2004 rendelet 4. cikkével ellentétes lehet-e, és ha igen, milyen mértékben az, hogy más tagállamok kereső tevékenységet nem folytató állampolgáraitól a belföldi lakóhelyük vagy szokásos tartózkodási helyük létesítésétől számított első három hónapban megtagadják a német gyermeknevelési támogatást. Úgy tűnik, hogy a német jogalkotó a 883/2004 rendelet 4. cikkében előírt, egyenlő bánásmódra vonatkozó követelmény esetleges megsértését igazoltnak tartja a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt azon lehetőség alapján, hogy korlátozzák más tagállamok kereső tevékenységet nem folytató állampolgárainak a nemzeti szociális segítségnyújtási rendszerekhez való hozzáférését.
- 17 Ezenkívül a szövetségi kormány törvénytervezete emlékeztet a Bíróság által a gyermeknevelési támogatás Egyesült Királyságban történő nyújtásának rendszerére vonatkozóan a 2016. június 14-i Bizottság kontra Egyesült Királyság ítéletében (C-308/14, ECLI:EU:C:2016:436, 63. és azt követő pontok) megfogalmazott észrevételekre, amelyek szerint a 883/2004 rendelet a családi ellátások tekintetében csak olyan kollíziós szabályokat ír elő, amelyek meghatározzák a határokon átnyúló helyzetekben alkalmazandó nemzeti jogot. A 883/2004 rendelet nem határozza meg a szociális biztonsági ellátások igénybevételének tartalmi feltételeit. Ezek az adott nemzeti jogalkotó hatáskörébe tartoznak.
- 18 Ezzel szemben a jogtudomány azt az álláspontot képviseli, hogy a német gyermeknevelési támogatás nem minősíthető a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális segítségnyújtási ellátásnak, mivel e támogatást a rászorultság vizsgálata nélkül nyújtják. A német gyermeknevelési támogatás – mint a 883/2004 rendelet 1. cikkének z) pontjával összefüggésben értelmezett 3. cikke (1) bekezdésének j) pontja értelmében vett családi ellátás – esetében valódi szociális biztonsági ellátásról van szó, amely nem tekinthető a

2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdése értelmében vett szociális segítségnyújtási ellátásnak.

- 19 Ezen álláspont mellett szólhat, hogy Németország illetékes a tekintetben is, hogy családi ellátásokat nyújtson más tagállamok belföldi lakóhellyel rendelkező, kereső tevékenységet nem folytató állampolgárai számára. Ezenfelül a 883/2004 rendelet 67. cikke úgy rendelkezik, hogy egy személy az illetékes tagállam jogszabályainak megfelelően jogosult családi ellátásokra a másik tagállamban lakó családtagjai után is, mintha a családtagok is az előbb említett tagállamban rendelkeznének lakóhellyel. A 883/2004 rendelet 11. cikkének (3) bekezdése más tagállamok kereső tevékenységet folytató állampolgárai tekintetében a munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenység végzésének helye szerinti tagállam illetékességét, más tagállamok keresőtevékenységet nem folytató állampolgárai tekintetében pedig a lakóhely szerinti állam illetékességét írja elő.
- 20 A 883/2004 rendelet 4. cikke előírja az egyenlő bánásmód követelményét. Eszerint e rendelet eltérő rendelkezései hiányában az e rendelet hatálya alá tartozó személyeket bármely tagállam jogszabályai szerint ugyanolyan jogok illetik meg, és ugyanolyan kötelezettségek terhelik, mint az adott tagállam állampolgárait.
- 21 A 883/2004 rendelet 4. cikkében előírt, egyenlő bánásmódra vonatkozó követelmény megsértése az uniós jog alkalmazási elsőbbsége miatt a hátrányos megkülönböztetést megvalósító nemzeti jogi feltétel alkalmazhatatlanságát eredményezi az ellátáshoz való jog egyéb tényállási feltételeinek alkalmazása során (a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata az 1976. december 16-i Inzirillo ítélet [63/76, ECLI:EU:C:1976:192] óta).
- 22 Mivel a meghatározó megkülönböztető kritérium az állampolgárság, nyílt és közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, hogy az EStG 62. §-a (1a) bekezdésének első mondata alapján a belföldi lakóhelyük vagy szokásos tartózkodási helyük létesítésétől számított első három hónapban kizárják más tagállamok kereső tevékenységet nem folytató állampolgárainak gyermeknevelési támogatásra vonatkozó jogosultságát. Maga a 883/2004 rendelet nem tartalmaz az ilyen eltérő bánásmódot megengedő (kifejezett) rendelkezést. Ennélfogva, ha feltételezzük, hogy az EStG 62. §-a (1a) bekezdésének első mondata ellentétes az egyenlő bánásmódnak a 883/2004 rendelet 4. cikkében előírt követelményével, e rendelkezés a hátrányosan megkülönböztető hatások (az ellátások kizárása) tekintetében nem alkalmazható. Ebben az esetben a felperesnek a 2019 augusztusa és 2019 októbere közötti vitatott hónapokra vonatkozó gyermeknevelési támogatásra való jogosultsága az EStG 32. §-ának (1) és (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett 62. §-a (1) bekezdésének 1. pontjából és 63. §-a (1) bekezdésének második mondatából következik.
- 23 Ezzel szemben, ha azt feltételezzük, hogy a 883/2004 rendelet 4. cikkében előírt, egyenlő bánásmódra vonatkozó követelmény megsértését igazolja a 2004/38 irányelv 24. cikkének (2) bekezdésében előírt azon lehetőség, hogy korlátozzák más tagállamok kereső tevékenységet nem folytató állampolgárainak a nemzeti

szociális segítségnyújtási rendszerekhez való hozzáférését, a felperes az EStG 62. §-a (1a) bekezdésének első mondata alapján a 2019 augusztusa és 2019 októbere közötti vitatott hónapokra nem jogosult gyermeknevelési támogatásra.

MUNKADOKUMENTUM